

- 1 a) Alla värden på a .
- b) $\vec{u} \cdot (\vec{v} \times \vec{w}) = -2$.
- c) Definitionsmängden är \mathbb{R}^5 . Målmängden är \mathbb{R}^2 .
- d) Skärningspunkten är $(x, y) = (3, 5)$.

- 2 a) Se kursens kompendium sid 20.
- b) Se kursboken sid 357.

3 a) Låt $\vec{v}_1, \dots, \vec{v}_r \in \mathbb{R}^n$. Det linjära hölj av $\vec{v}_1, \dots, \vec{v}_r$ är mängden av alla möjliga linjärkombinationer av vektorerna $\vec{v}_1, \dots, \vec{v}_r$.

b) Vi ställer upp totalmatrisen för systemet och fortsätter sedan med Gauss-elimination:

$$\left(\begin{array}{ccccc|c} 1 & 2 & -1 & 1 & -3 & 7 \\ 2 & 1 & -5 & -2 & 0 & -1 \\ 3 & -1 & -10 & 1 & 5 & 8 \\ 1 & 0 & -3 & -1 & 1 & -1 \end{array} \right) \begin{array}{l} \textcircled{-2} \textcircled{-3} \textcircled{-1} \\ \downarrow \\ \leftarrow \\ \leftarrow \end{array} \sim \left(\begin{array}{ccccc|c} 1 & 2 & -1 & 1 & -3 & 7 \\ 0 & -3 & -3 & -4 & 6 & -15 \\ 0 & -7 & -7 & -2 & 14 & -13 \\ 0 & -2 & -2 & -2 & 4 & -8 \end{array} \right) \begin{array}{l} \\ \uparrow \\ \uparrow \\ \times(-\frac{1}{2}) \end{array}$$

$$\sim \left(\begin{array}{ccccc|c} 1 & 2 & -1 & 1 & -3 & 7 \\ 0 & 1 & 1 & 1 & -2 & 4 \\ 0 & -7 & -7 & -2 & 14 & -13 \\ 0 & -3 & -3 & -4 & 6 & -15 \end{array} \right) \begin{array}{l} \textcircled{7} \textcircled{3} \\ \downarrow \\ \leftarrow \end{array} \sim \left(\begin{array}{ccccc|c} 1 & 2 & -1 & 1 & -3 & 7 \\ 0 & 1 & 1 & 1 & -2 & 4 \\ 0 & 0 & 0 & 5 & 0 & 15 \\ 0 & 0 & 0 & -1 & 0 & -3 \end{array} \right) \begin{array}{l} \\ \\ \times(\frac{1}{5}) \\ \end{array}$$

$$\sim \left(\begin{array}{ccccc|c} 1 & 2 & -1 & 1 & -3 & 7 \\ 0 & 1 & 1 & 1 & -2 & 4 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & 0 & 3 \\ 0 & 0 & 0 & -1 & 0 & -3 \end{array} \right) \begin{array}{l} \textcircled{1} \\ \downarrow \\ \leftarrow \end{array} \sim \left(\begin{array}{ccccc|c} 1 & 2 & -1 & 1 & -3 & 7 \\ 0 & 1 & 1 & 1 & -2 & 4 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & 0 & 3 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \end{array} \right) \begin{array}{l} \leftarrow \\ \leftarrow \\ \textcircled{-1} \\ \leftarrow \end{array}$$

$$\left(\begin{array}{ccccc|c} 1 & 2 & -1 & 0 & -3 & 4 \\ 0 & 1 & 1 & 0 & -2 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & 0 & 3 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \end{array} \right) \xleftarrow{\text{②}} \sim \left(\begin{array}{ccccc|c} 1 & 0 & -3 & 0 & 1 & 2 \\ 0 & 1 & 1 & 0 & -2 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & 0 & 3 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \end{array} \right) \text{②}$$

Nu läser vi av lösningarna till systemet: Det är inga ledande 1:or i kolumnerna 3 och 5. Dessa blir fria variabler. Sätt $x_3 = s$ och $x_5 = t$. Från den

reducerade trappstegsmatrisen får vi då:

$$\begin{cases} x_4 = 3 \\ x_2 = 1 - s + 2t \\ x_1 = 2 + 3s - t \end{cases}$$

Svar: Lösningarna är $(x_1, x_2, x_3, x_4, x_5) = (2 + 3s - t, 1 - s + 2t, s, 3, t)$, $s, t \in \mathbb{R}$.

4 a) Observera att $F(\bar{e}_1) = \begin{pmatrix} 3 \\ -1 \\ 1 \\ 0 \end{pmatrix}$, $F(\bar{e}_2) = \begin{pmatrix} 4 \\ -7 \\ 3 \\ 2 \end{pmatrix}$ och $F(\bar{e}_3) = \begin{pmatrix} 3 \\ 7 \\ -2 \\ -6 \end{pmatrix}$,

där $\bar{e}_1, \bar{e}_2, \bar{e}_3$ är standardbasvektorerna i \mathbb{R}^3 . Det följer att standardmatrisen är

$$A = \left(F(\bar{e}_1) \quad F(\bar{e}_2) \quad F(\bar{e}_3) \right) = \begin{pmatrix} 3 & 4 & 3 \\ -1 & -7 & 7 \\ 1 & 3 & -2 \\ 0 & 2 & -6 \end{pmatrix}.$$

b) Vi använder Sats 12 (sid 94 i kursboken) som säger att F är injektiv om $\{F(\bar{e}_1), F(\bar{e}_2), F(\bar{e}_3)\}$ är linjärt oberoende.

Vi behöver alltså avgöra om det finns icke-triviala lösningar till ekvationen

$$x_1 F(\bar{e}_1) + x_2 F(\bar{e}_2) + x_3 F(\bar{e}_3) = \bar{0} \iff x_1 \begin{pmatrix} 3 \\ -1 \\ 1 \\ 0 \end{pmatrix} + x_2 \begin{pmatrix} 4 \\ -7 \\ 3 \\ 2 \end{pmatrix} + x_3 \begin{pmatrix} 3 \\ 7 \\ -2 \\ -6 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix} \quad (*)$$

Vi ställer upp totalmatrisen för detta system och eliminerar:

$$\left(\begin{array}{ccc|c} 3 & 4 & 3 & 0 \\ -1 & -7 & 7 & 0 \\ 1 & 3 & -2 & 0 \\ 0 & 2 & -6 & 0 \end{array} \right) \sim \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 3 & -2 & 0 \\ -1 & -7 & 7 & 0 \\ 3 & 4 & 3 & 0 \\ 0 & 2 & -6 & 0 \end{array} \right) \xrightarrow{\text{①} \text{③}} \sim \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 3 & -2 & 0 \\ 0 & -4 & 5 & 0 \\ 0 & -5 & 9 & 0 \\ 0 & 2 & -6 & 0 \end{array} \right) \xrightarrow{\text{②} \text{④}}$$

$$\sim \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 3 & -2 & 0 \\ 0 & 1 & -3 & 0 \\ 0 & -5 & 9 & 0 \\ 0 & -4 & 5 & 0 \end{array} \right) \begin{array}{l} \textcircled{5} \textcircled{4} \\ \downarrow \\ \leftarrow \end{array} \sim \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 3 & -2 & 0 \\ 0 & 1 & -3 & 0 \\ 0 & 0 & -6 & 0 \\ 0 & 0 & -7 & 0 \end{array} \right) \cdot \left(-\frac{1}{6}\right) \sim \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 3 & -2 & 0 \\ 0 & 1 & -3 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{array} \right) \textcircled{3}$$

$$\sim \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{array} \right) \Leftrightarrow (x_1, x_2, x_3) = (0, 0, 0)$$

Alltså: Ekvationerna (*) har endast den triviala lösningen $\Rightarrow \{F(\vec{e}_1), F(\vec{e}_2), F(\vec{e}_3)\}$ är linjärt oberoende. Det följer att F är injektiv.

c) Från Sats 12 får vi också att F är surjektiv om $\text{span}\{F(\vec{e}_1), F(\vec{e}_2), F(\vec{e}_3)\} = \mathbb{R}^4$.

Frågan är alltså om $(F(\vec{e}_1) \ F(\vec{e}_2) \ F(\vec{e}_3) \ | \ \vec{b})$ har en lösning för varje $\vec{b} \in \mathbb{R}^4$.

För att detta ska inträffa måste det finnas ett pivotlement i varje rad i matrisen $A = (F(\vec{e}_1) \ F(\vec{e}_2) \ F(\vec{e}_3))$. Men, A har fler rader än kolonner så $(A \ | \ \vec{b})$ har inte en lösning för varje $\vec{b} \in \mathbb{R}^4$. Det följer att F inte är surjektiv.

5 a) Observera att matrisen A är symmetrisk. Alltså är A ortogonalt diagonaliserbar.

Steg 1: Bestäm A 's egenvärden: Den karakteristiska ekvationen är

$$0 = \det(A - \lambda I_3) = \begin{vmatrix} 4-\lambda & 2 & 2 \\ 2 & 4-\lambda & 2 \\ 2 & 2 & 4-\lambda \end{vmatrix} \stackrel{\text{Kofaktorutveckling längs rad 1}}{=} (4-\lambda) \begin{vmatrix} 4-\lambda & 2 \\ 2 & 4-\lambda \end{vmatrix} - 2 \begin{vmatrix} 2 & 2 \\ 2 & 4-\lambda \end{vmatrix} + 2 \begin{vmatrix} 2 & 4-\lambda \\ 2 & 2 \end{vmatrix} =$$

$$= \dots = -\lambda^3 + 12\lambda^2 - 36\lambda + 32 \stackrel{\text{Faktorisera genom att se efter en rot.}}{=} (\lambda-2)(-\lambda^2 + 10\lambda - 16) = -(\lambda-2)(\lambda-2)(\lambda-8)$$

Karakteristiska ekvationen är alltså $(\lambda-2)^2(\lambda-8) = 0$

\Rightarrow Egenvärden: $\lambda_1 = \lambda_2 = 2$ och $\lambda_3 = 8$.

Steget 2: Bestäm motsvarande egenrum:

Egenrummet hörande till $\lambda_1 = \lambda_2 = 2$: Vi löser ekvationssystemet $(A - 2I_3)\bar{x} = \bar{0}$

$$\Leftrightarrow \left(\begin{array}{ccc|c} 2 & 2 & 2 & 0 \\ 2 & 2 & 2 & 0 \\ 2 & 2 & 2 & 0 \end{array} \right) \sim \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 1 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{array} \right)$$

Allmän lösning:

$$\bar{x} = \begin{pmatrix} -s-t \\ s \\ t \end{pmatrix} = s \begin{pmatrix} -1 \\ 1 \\ 0 \end{pmatrix} + t \begin{pmatrix} -1 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix} \quad s, t \in \mathbb{R}$$

$\Rightarrow B = \{\bar{u}_1, \bar{u}_2\}$ är en bas i egenrummet E_2 hörande till $\lambda=2$, dvs $E_2 = \text{span } B = \text{span}\{\bar{u}_1, \bar{u}_2\}$.

Använd nu Gram-Schmitts metod för att omvandla detta till en ON-bas:

$$\bar{v}_1 = \bar{u}_1$$

$$\bar{v}_2 = \bar{u}_2 - \text{proj}_{\bar{v}_1} \bar{u}_2 = \bar{u}_2 - \frac{\bar{u}_2 \cdot \bar{v}_1}{\bar{v}_1 \cdot \bar{v}_1} \cdot \bar{v}_1 = \begin{pmatrix} -1 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix} - \frac{1}{2} \begin{pmatrix} -1 \\ 1 \\ 0 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} -1/2 \\ -1/2 \\ 1 \end{pmatrix}$$

Detta följer att $\{\bar{v}_1, \bar{v}_2\}$ är en ortogonal bas i E_2 . Till sist normaliser vi dessa vektorer: $\left\{ \begin{pmatrix} -1/\sqrt{2} \\ 1/\sqrt{2} \\ 0 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} -1/\sqrt{6} \\ -1/\sqrt{6} \\ 2/\sqrt{6} \end{pmatrix} \right\}$ är en ON-bas i E_2 .

Egenrummet hörande till $\lambda_3 = 8$: Lös ekvationssystemet $(A - 8I_3)\bar{x} = \bar{0} \Leftrightarrow$

$$\left(\begin{array}{ccc|c} -4 & 2 & 2 & 0 \\ 2 & -4 & 2 & 0 \\ 2 & 2 & -4 & 0 \end{array} \right) \begin{array}{l} \times (\frac{1}{2}) \\ \times (\frac{1}{2}) \\ \times (\frac{1}{2}) \end{array} \sim \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & -2 & 1 & 0 \\ -2 & 1 & 1 & 0 \\ 1 & 1 & -2 & 0 \end{array} \right) \begin{array}{l} \oplus \ominus \\ \ominus \oplus \\ \oplus \ominus \end{array} \sim \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & -2 & 1 & 0 \\ 0 & -3 & 3 & 0 \\ 0 & 3 & -3 & 0 \end{array} \right) \begin{array}{l} \oplus \\ \oplus \\ \oplus \end{array}$$

$$\sim \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & -2 & 1 & 0 \\ 0 & 1 & -1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{array} \right) \begin{array}{l} \oplus \\ \oplus \\ \oplus \end{array} \sim \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 0 & -1 & 0 \\ 0 & 1 & -1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{array} \right) \begin{array}{l} \oplus \\ \oplus \\ \oplus \end{array}$$

Allmän lösning:

$$\bar{x} = t \begin{pmatrix} 1 \\ 1 \\ 1 \end{pmatrix}, t \in \mathbb{R}$$

Alltså är $\left\{ \begin{pmatrix} 1 \\ 1 \\ 1 \end{pmatrix} \right\}$ en bas i egenrummet hörande till λ_3 . (Normera!) $\Rightarrow \left\{ \begin{pmatrix} 1/\sqrt{3} \\ 1/\sqrt{3} \\ 1/\sqrt{3} \end{pmatrix} \right\}$ är en ON-bas i egenrummet.

Steget 3: Skapa matrisen P: Ställ egenrummens respektive ON-basvektorer som kolumner i P:

$$P = \begin{pmatrix} -1/\sqrt{2} & -1/\sqrt{6} & 1/\sqrt{3} \\ 1/\sqrt{2} & -1/\sqrt{6} & 1/\sqrt{3} \\ 0 & 2/\sqrt{6} & 1/\sqrt{3} \end{pmatrix}$$

P är en ortogonal matris $\Rightarrow P^{-1} = P^T$.

Steget 4: Skapa matrisen D: Ställ motsvarande egenvärden på huvuddiagonalen i D:

$$D = \begin{pmatrix} 2 & 0 & 0 \\ 0 & 2 & 0 \\ 0 & 0 & 8 \end{pmatrix}$$

Med dessa matriser P och D gäller nu $A = PDP^{-1} = PD^T P^T$.

b) $A^{100} = (PDP^{-1})^{100} = \underbrace{(PDP^{-1})(PDP^{-1}) \dots (PDP^{-1})}_{100 \text{ ggr.}} = PD^{100}P^{-1}$ (5)

$P^{-1} = P^T$

$$= \begin{pmatrix} -1/\sqrt{2} & -1/\sqrt{6} & 1/\sqrt{3} \\ 1/\sqrt{2} & -1/\sqrt{6} & 1/\sqrt{3} \\ 0 & 2/\sqrt{6} & 1/\sqrt{3} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 2^{100} & 0 & 0 \\ 0 & 2^{100} & 0 \\ 0 & 0 & 8^{100} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} -1/\sqrt{2} & 1/\sqrt{2} & 0 \\ -1/\sqrt{6} & -1/\sqrt{6} & 2/\sqrt{6} \\ 1/\sqrt{3} & 1/\sqrt{3} & 1/\sqrt{3} \end{pmatrix}$$

$$= \begin{pmatrix} (2^{101} + 2^{300})/3 & (-2^{100} + 2^{300})/3 & (-2^{100} + 2^{300})/3 \\ (-2^{100} + 2^{300})/3 & (2^{101} + 2^{300})/3 & (-2^{100} + 2^{300})/3 \\ (-2^{100} + 2^{300})/3 & (-2^{100} + 2^{300})/3 & (2^{101} + 2^{300})/3 \end{pmatrix}$$

6 a) Låt V vara ett delrum av \mathbb{R}^n . V 's ortogonala komplement är mängden

$V^\perp := \{ \bar{w} \in \mathbb{R}^n : \bar{w} \cdot \bar{v} = 0 \quad \forall \bar{v} \in V \}$, dvs mängden av alla vektorer $\bar{w} \in \mathbb{R}^n$ sådana att de är ortogonala mot alla vektorer $\bar{v} \in V$.

b) Antag att punkterna i uppgiften ligger på linjen $y = m + kx$. Då gäller

$$\begin{cases} m + 0k = 1 \\ m + k = 3 \\ m + 2k = 4 \\ m + 4k = 4 \end{cases} \Leftrightarrow \underbrace{\begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 1 & 1 \\ 1 & 2 \\ 1 & 4 \end{pmatrix}}_{=A} \underbrace{\begin{pmatrix} m \\ k \end{pmatrix}}_{=\bar{v}} = \underbrace{\begin{pmatrix} 1 \\ 3 \\ 4 \\ 4 \end{pmatrix}}_{=\bar{y}} \Leftrightarrow \underline{A\bar{v} = \bar{y}}$$

Kan man se att minstakvadratlösningen till $A\bar{v} = \bar{y}$ sammanfaller med lösningen till

normalkvadranten $A^T A \bar{v} = A^T \bar{y}$ (*)

Här gäller: $A^T A = \begin{pmatrix} 1 & 1 & 1 & 1 \\ 0 & 1 & 2 & 4 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 1 & 1 \\ 1 & 2 \\ 1 & 4 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 4 & 7 \\ 7 & 21 \end{pmatrix}$

$$A^T \bar{y} = \begin{pmatrix} 1 & 1 & 1 & 1 \\ 0 & 1 & 2 & 4 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 1 \\ 3 \\ 4 \\ 4 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 12 \\ 27 \end{pmatrix}$$

Normalkvadranten kan alltså skrivas ~~.....~~ $\begin{pmatrix} 4 & 7 \\ 7 & 21 \end{pmatrix} \bar{v} = \begin{pmatrix} 12 \\ 27 \end{pmatrix}$. Eftersom

$\det \begin{pmatrix} 4 & 7 \\ 7 & 21 \end{pmatrix} = 35 \neq 0$ har systemet den unika lösningen $\hat{v} = (A^T A)^{-1} A^T \bar{y} =$

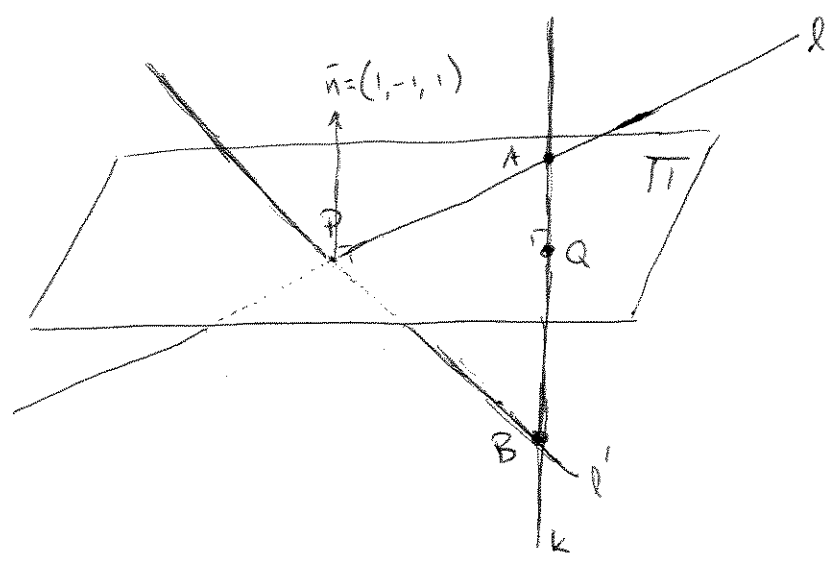
$$= \frac{1}{35} \begin{pmatrix} 21 & -7 \\ -7 & 4 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 12 \\ 27 \end{pmatrix} = \frac{1}{35} \begin{pmatrix} 63 \\ 24 \end{pmatrix} = \underline{\underline{\begin{pmatrix} 9/5 \\ 24/35 \end{pmatrix}}}$$

Enligt (*) ovan får vi m och k till den sökta linjen från \hat{v} :

$m = 9/5$, $k = 24/35$. Alltså är den sökta linjen $y = \frac{24}{35}x + \frac{9}{5}$

(eller $y = \frac{9}{5} + \frac{24}{35}x$)

7 Vi beskriver problemet med följande figur:

Vi kallar spegelbilden av l i planet Π för l' . Resten av notationen förklaras efter hand i lösningen nedan.

Från planet's ekvation läser vi av att Π har normalen $\vec{n} = (1, -1, 1)$.

Steg 1: Bestäm skärningspunkten P mellan l och Π : Sätt in $(x, y, z) = (2+t, 1+3t, -t)$ (dvs en godtycklig punkt på l) i planet's ekvation. Det ger $2+t - (1+3t) - t = 2 \iff 3t = -1 \iff t = \underline{\underline{-\frac{1}{3}}}$.

$\Rightarrow P = (2, 1, 0) - \frac{1}{3}(1, 3, -1) = (\underline{\underline{\frac{5}{3}}, 0, \frac{1}{3}})$

Observera att P är sin egen spegelbild!

Steg 2: Välj en annan punkt A på l , tex $A = (2, 1, 0)$. Vi bestämmer nu spegelbilden B av punkten A . Det gör vi genom att bestämma linjen k som passerar genom A i normalen \vec{n} 's riktning. $k: (x, y, z) = (2, 1, 0) + s(1, -1, 1)$, $s \in \mathbb{R}$.

Vi kan nu hitta skärningspunkten Q mellan k och Π :

$Q = (2+s, 1-s, s)$, där s ges av ekvationen $2+s - (1-s) + s = 2$
 $\Leftrightarrow s = \frac{1}{3}$

Observera nu att vi får spegelbilden B av A om vi "går dubbelt så långt" längs l (jämfört med stråken vi förlades från A till Q):

$B = (2+s, 1-s, s) \Big|_{s=\frac{2}{3}} = (\frac{8}{3}, \frac{1}{3}, \frac{2}{3})$

Steg 3: Bestäm en riktningvektor \vec{PB} för l' : $\vec{PB} = (\frac{8}{3}, \frac{1}{3}, \frac{2}{3}) - (\frac{5}{3}, 0, \frac{1}{3})$
 $= (1, \frac{1}{3}, \frac{1}{3})$. \vec{PB} är parallell med vektorn $\vec{v} = (3, 1, 1)$.

Det ger nu l' 's ekvation: $l': (x, y, z) = P + t\vec{v} = (\frac{5}{3}, 0, \frac{1}{3}) + t(3, 1, 1)$, $t \in \mathbb{R}$

8 a) Observera att

$(I - A)(I + A + A^2 + \dots + A^{k-1}) = I + A + A^2 + \dots + A^{k-1} - (A + A^2 + \dots + A^k)$
 $= I - A^k = I$
 \uparrow
 $A^k = 0$

På samma sätt får vi $(I + A + A^2 + \dots + A^{k-1})(I - A) = I + A + A^2 + \dots + A^{k-1} - (A + A^2 + \dots + A^k)$
 $= I - A^k = I$.

Det följer att $I - A$ är invertierbar och att $(I - A)^{-1} = I + A + A^2 + \dots + A^{k-1}$.

b) Observera att $A^3 + 5A^2 + 6A + I = 0 \Leftrightarrow -A^3 - 5A^2 - 6A = I$
 $\Leftrightarrow A(-A^2 - 5A - 6I) = I$

På samma sätt erhåller vi även $A^3 + 5A + 6A + I = 0 \Leftrightarrow (-A^2 - 5A - 6I)A = I$.

Det följer att A är invertierbar och att $A^{-1} = -A^2 - 5A - 6I$.